

Schoolgids

Algemene schoolgids

Samen sterk in communicatie

Voorwoord

Beste ouder of verzorger*,

Uw kind gaat naar een school van Kentalis. Of uw kind gaat naar een andere school en krijgt daar hulp en begeleiding van onze ambulante begeleiders. In de algemene schoolgids 2024-2025 leest u meer over het onderwijs van Kentalis. Iedere school heeft ook een eigen schoolgids. Beide zijn online te vinden op de schoolpagina. Aan het begin van het schooljaar krijgt u een informatiekaart of schoolwijzer met belangrijke informatie, bijvoorbeeld over de schoolvakanties.

De scholen en de ambulante dienstverlening vallen onder Stichting Kentalis Onderwijs.

* Overal waar u 'ouder' of 'ouders' leest, bedoelen we ook verzorgers.

Inhoudsopgave

Ons onderwijs	1
Kentalis onderwijs	1
Onderwijs en begeleiding	1
Naar een school in de buurt	1
Naar een speciale school	1
Wat is een onderwijsarrangement?	1
Steeds inclusiever onderwijs?	2
Schoolondersteuningsprofielen	2
Leerlingenzorg	3
Vroeg-signalering voorkomt problemen	3
Ontwikkelingsperspectiefplan	4
Leerlingvolgsysteem	4
Onderwijstijd	5
Toeleiding en aanmelden	5
Toeleiding: extra ondersteuning aanvragen	5
Kwaliteit van het onderwijs	7
Schoolplan	7
Kerdoelen	7
Kwaliteitszorg	7
Ambities	7
Algemene informatie	9
Leerplicht	9
Extra vrije dagen en verzuim	9
Schorsing & verwijdering	11
Lesuitval & opvang	12
Veiligheid	12

Veiligheid op school	12
Meldcode	13
Huiselijk geweld en kindermishandeling	13
Verwijsindex	13
Sponsoring	13
Landelijke adressen en handige websites	13
Ouders en school	15
Ouderbetrokkenheid	15
Medezeggenschap	15
Vrijwillige ouderbijdrage	16
Gescheiden ouders	17
Klachtenregeling en vertrouwenspersonen	17
Privacy	17
Leerlingdossier	17
Digitale leermiddelen	17
Filmen en foto's nemen	18
Veilig mailen	18
Schoolverzekering	18
Taxivervoer	18
Begrippen en afkorting	19

Ons onderwijs

Kentalis onderwijs

De leerlingen van Kentalis zijn doof (D), slechthorend (SH), doofblind (DB), hebben een taalontwikkelingsstoornis (TOS) of een communicatief meervoudige beperking (CMB). We bieden het beste onderwijs aan de leerlingen. Dit doen we door onze jarenlange expertise in te zetten, focus te houden op wat onze

doelgroep echt verder brengt en eenduidig te zijn in de keuze en onderbouwing van onze aanpak. Het onderwijs is passend bij de mogelijkheden van de leerlingen. Ons doel is dat de leerlingen zich ontwikkelen tot vaardige, aardige en waardige burgers: we leren de leerlingen kennis en vaardigheden op te doen en helpen hen zich te ontwikkelen tot sociale en verantwoordelijke personen.

Onderwijs en begeleiding

De leerlingen zitten op een speciale school van Kentalis of gaan naar een school in de buurt en worden begeleid door Kentalis. Ruim de helft van de leerlingen van Kentalis gaat naar een school in de buurt.

Naar een school in de buurt

Leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis of hoorproblemen gaan steeds vaker naar een school in de buurt. Ze kunnen dan extra hulp krijgen van een ambulante begeleider van Kentalis. Een leerling kan ook onderwijs volgen in een mediumsetting. U leest hierover meer in het hoofdstuk: ambulante begeleiding.

Naar een speciale school

School voor speciaal onderwijs

Sommige kinderen zijn beter op hun plek op een speciale school. Natuurlijk krijgen de leerlingen de gewone vakken, zoals taal en rekenen, waarbij steeds aandacht is voor de taalontwikkeling.

Daarnaast zijn er ook extra vakken voor de ontwikkeling van de communicatie, bijvoorbeeld logopedie.

School in school

Een klein aantal Kentalis-scholen bevindt zich in het gebouw van een school voor regulier onderwijs. Doordat speciaal en regulier onderwijs zo dicht bij elkaar zitten, kunnen ze goed samenwerken.

Kentalis heeft scholen voor speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs door heel Nederland. Het zijn zogenaamde 'cluster 2-scholen'. Hiervoor heeft uw kind een onderwijsarrangement nodig. Hieronder leest u wat dit is.

Wat is een onderwijsarrangement?

Voor een speciale school heeft uw kind een onderwijsarrangement nodig. De Commissie van Onderzoek (CvO) kent meerdere deelteams: deelteam(s) TOS, deelteam DSH en deelteam CMB/DB. Deze deelteams

onderzoeken de onderwijsbehoefte van uw kind en geeft, wanneer uw kind toelaatbaar is, een passend arrangement af, zo nodig een onderwijsarrangement. Meer informatie hierover vindt u op <https://www.kentalis.nl/over-kentalis/onderwijs-bij-kentalis/een-onderwijs-ondersteuningsarrangement>.

Kinderen die een onderwijsarrangement kunnen krijgen:

- kinderen met een gehoorbeperking die doof of slechthorend zijn;
- kinderen die een taalontwikkelingsstoornis hebben. Ze hebben moeite met het leren van taal en/of met communiceren;
- kinderen met een communicatief meervoudige beperking. Deze kinderen zijn doof of slechthorend of hebben problemen met hun spraak en taal. Daarnaast hebben ze vaak een verstandelijke beperking. Meestal zijn er ook andere problemen die de ontwikkeling van taal en spraak extra moeilijk maken. Er kunnen ook andere problemen zijn met gedrag, opvoeding en in de omgang met anderen.
- kinderen die doofblind zijn

Steeds inclusiever onderwijs?

Kentalis werkt toe naar inclusiever onderwijs. Inclusie gaat over het mensenrecht om onbeperkt mee te kunnen doen in de samenleving.

Inclusief onderwijs is onderwijs dat afgestemd is op de onderwijsbehoefte van leerlingen, waarin beperkingen geen belemmering vormen en iedereen erbij hoort. Onze scholen staan in verbinding met de omgeving van de school en met het regulier onderwijs. We zoeken naar de beste onderwijsplek voor elke leerling. Voor de ene leerling betekent dit onderwijs op een reguliere school, voor de andere betekent dit speciaal onderwijs.

Schoolondersteuningsprofielen

In de 'schoolondersteuningsprofielen' (SOP) van de scholen is te lezen welke ondersteuning een school kan bieden aan de leerlingen.

Voor dove en slechthorende leerlingen

Dove en slechthorende leerlingen volgen onderwijs dat is aangepast aan hun gehoorbeperking. We geven dus veel aandacht aan gesproken en geschreven Nederlands. De lessen worden gegeven in Nederlandse gebarentaal (NGT) en Nederlands, ondersteund met gebaren (NmG). We zetten ook visuele ondersteuning in, zoals beeldmaterialen. We geven ook veel aandacht aan 'culturele vorming en identiteit van dove en slechthorende leerlingen' (CIDS).

Voor leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis

Leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis volgen onderwijs, waarbij we veel aandacht geven aan het vergroten van de taalvaardigheid en het versterken van de communicatie. Ook hier kunnen hulpmiddelen ingezet worden, waaronder ondersteunende gebaren.

Voor leerlingen met een communicatief meervoudige beperking

Leerlingen met een communicatief meervoudige beperking krijgen onderwijs waarbij we hen allerlei vormen van communicatie leren. Bijvoorbeeld met concrete verwijzers (voorwerpen), symbolen, foto's of tekeningen en ook communicatie met gebaren(taal), lichaamstaal, bewegingen van het gezicht en geluiden. We leren ze

daarnaast verschillende vormen van taal: gesproken Nederlands of alleen losse woorden, NGT of alleen losse gebaren of gebaren met vier handen.

Voor doofblinde leerlingen

Doofblinde leerlingen krijgen onderwijs waarbij we uitgaan van de communicatie die het kind spontaan gebruikt. We zoeken voor iedere leerling naar de beste manier van communiceren, zoals met plaatjes, gebaren of vierhandengebaren. We helpen deze kinderen op een manier die hierbij aansluit. Zo maken we met elk kind op een andere manier contact.

Wilt u meer weten? In de schoolondersteuningsprofielen (SOP) van de scholen vindt u alle afspraken voor de plaatsing van leerlingen op onze scholen.

Leerlingenzorg

Al onze scholen hebben een Commissie van Leerlingenzorg (CvL). De commissie werkt onder eindverantwoordelijkheid van de Commissie van Onderzoek (CvO) en is verantwoordelijk voor de leerlingenzorg op de school. De CvL kijkt naar het aanbod van het onderwijs, de resultaten van de leerlingen en stelt het ontwikkelingsperspectiefplan van elke leerling op. Verderop leggen we uit wat dit is.

Wanneer leerlingen nieuw op school komen, hebben ze een tijdelijk onderwijsarrangement. In de CvL wordt een eventuele verlenging van het onderwijsarrangement besproken (herarrangement).

Wie zit er in de commissie?

In de Commissie van Leerlingenzorg zitten specialisten van de school die met de leerlingen te maken hebben. Dat zijn een intern begeleider, een gedragskundige en een logopedist. Als het nodig is, sluit ook de jeugdarts aan. De directeur van de school kan de CvL voorzitten, maar spreekt inhoudelijk niet mee over het vervolg van het arrangement. De directeur geeft enkel leiding aan de CvL.

Als de commissie een leerling bespreekt, zijn de leraar en de logopedist van die leerling er ook altijd bij. Soms worden de ouders uitgenodigd voordat de commissie een beslissing neemt.

Wilt u weten hoe de school van uw kind de leerlingenzorg precies regelt? Meer hierover leest u in de eigen schoolgids van de school.

Vroeg-signalering voorkomt problemen

Vergeleken met reguliere leerlingen, raken leerlingen uit de doelgroepen van Kentalis vaker met zichzelf in de knoop. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat ze moeite hebben met communiceren of met het leren leven met hun beperking.

We bekijken daarom regelmatig, in overleg met de ouders, hoe de leerlingen zich voelen. Dit noemen we 'vroeg-signalering'. De ouders, de leraar en vanaf 11 jaar ook de leerling vullen een vragenlijst in. Een gedragskundige beoordeelt de antwoorden. We bespreken de uitkomst met de ouders. De uitkomst is altijd vertrouwelijk.

Heeft een leerling ondersteuning nodig? Bij Kentalis Zorg is ambulante behandeling mogelijk. Als de problemen ernstiger zijn, schakelen we de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) in, die hierin is

gespecialiseerd. Dit doen we altijd in overleg met de ouders.

Ontwikkelingsperspectiefplan

Voor alle leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs maken we een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Dit is wettelijk verplicht. Het plan beschrijft welke ondersteuning uw kind nodig heeft en waar uw kind na deze school naartoe zal gaan. Gaat hij of zij doorleren, werken of naar de dagbesteding? Dit noemen we het uitstroomperspectief (UP). Voor elk uitstroomperspectief heeft de school een standaardaanbod. Heeft uw kind extra begeleiding nodig? Dat staat dan in het OPP.

Voorbeelden uitstroomprofiel

- Speciaal onderwijs – TOS of Doof/Slechthorend: Voortgezet onderwijs – Vmbo-kader – Vervolgonderwijs;
- Speciaal onderwijs – CMB: Voortgezet speciaal onderwijs ZML – Dagbesteding; .
- Voortgezet speciaal onderwijs TOS of Doof/Slechthorend: MBO 3 – Vervolgonderwijs;
- Voortgezet speciaal onderwijs CMB: Dagbesteding - Taakgericht.

In [deze bijlage](#) vindt u alle uitstroomprofielen met de doorstroommogelijkheden.

Vaststellen uitstroomperspectief

Om het uitstroomperspectief goed in te kunnen schatten, maken we in het OPP gebruik van het doelgroepenmodel. Dit is een hulpmiddel dat landelijk wordt gebruikt door het gespecialiseerd onderwijs om het uitstroomperspectief van leerlingen in te schatten en de ondersteuning die nodig is goed in beeld te brengen.

We kijken heel goed naar uw kind. Hoe verwerkt uw kind informatie? Hoe gaat het met de ontwikkeling van spraak en taal? Wat is de intelligentie (IQ)? Hoe maakt uw kind de toetsen?

We letten daarnaast op andere dingen die uw kind helpen (stimulerende factoren) of juist tegenzitten (belemmerende factoren) en kijken daarbij welke behoefte aan onderwijs uw kind heeft. Al deze informatie komt bij elkaar in het OPP en met al deze informatie samen wordt het uitstroomperspectief bepaald en krijgt de leraar handvatten om het onderwijs vorm te geven.

Elk jaar een nieuw plan

Wanneer een leerling start op school, stelt de CvL het OPP met het uitstroomperspectief vast. Binnen 6 weken na de eerste schooldag, wordt dit plan met ouders besproken. Aan het eind van elk schooljaar bekijken we of de doelen zijn behaald en of het uitstroomperspectief nog bij uw kind past. We kijken ook welk aanbod en welke begeleiding uw kind nodig heeft voor het volgende schooljaar. Met deze informatie maken we het nieuwe plan voor het volgende schooljaar en wordt dit met ouders besproken.

Leerlingvolgsysteem

We willen precies weten hoe het gaat met de leerlingen. Daarom gebruiken we toetsen en observaties: we kijken ook naar de houding en het gedrag van de leerlingen. We kunnen zo zien wat de leerling heeft geleerd van de lessen. Het helpt ons ook om te bepalen wat een leerling nodig heeft en of er extra hulp moet komen. Daarnaast weten we beter hoe leraren en andere specialisten hierbij kunnen helpen.

De uitkomsten van de toetsen en de observaties staan in het leerlingvolgsysteem. Deze worden met de ouders en de leerling besproken.

Onderwijstijd

Onderwijstijd in het speciaal onderwijs

De overheid bepaalt hoeveel uur per jaar kinderen naar school moeten. Voor leerlingen op de basisschool en in het speciaal onderwijs is dat minimaal 7.520 uur les, verdeeld over acht schooljaren:

- onderbouw (groep 1-4 en kinderen onder de 4 jaar): gemiddeld minimaal 880 uur per schooljaar;
- bovenbouw (groep 5-8): gemiddeld minimaal 940 uur per schooljaar.

De 240 uur die overblijft mogen scholen zelf verdelen over de onderbouw en de bovenbouw.

Schooltijden in het speciaal onderwijs

Aan het begin van elk schooljaar stellen we de schooltijden vast. U vindt de schooltijden in de schoolgids van de eigen school.

Onderwijstijd in het voortgezet speciaal onderwijs

De onderwijstijd op scholen voor voortgezet speciaal onderwijs verschilt per uitstroomprofiel. Heeft uw kind het uitstroomprofiel arbeid of dagbesteding, dan krijgt het minimaal 1.000 uur onderwijs per jaar. Bij leerlingen met het uitstroomprofiel vervolgonderwijs hangt dit af van het niveau:

- 3.700 uur voor het (vierjarige) vmbo
- 4.700 uur voor de (vijfjarige) havo
- 5.700 uur voor het (zesjarige) vwo

Toeleiding en aanmelden

Toeleiding: extra ondersteuning aanvragen

Zit uw kind op een reguliere school, en wilt u extra ondersteuning voor uw kind wilt aanvragen? Dan kunt u terecht bij het [aanmeldpunt](#) van Kentalis. Een lid van een deelteam van de Commissie van Onderzoek (CvO) neemt dan contact met u op. Deze persoon kijkt samen met u welke behoefte aan onderwijs uw kind heeft en welke hulpvraag de reguliere school heeft. Het deelteam bepaalt vervolgens of uw kind de extra ondersteuning krijgt. Hier zijn regels voor opgesteld waar de CvO zich aan moet houden. Komt uw kind in aanmerking voor ondersteuning? Dan geeft de CvO een arrangement af waarin staat welke ondersteuning nodig is voor welke periode. U krijgt de beslissing van de CvO binnen zes weken. Deze periode mag één keer worden verlengd met 4 weken; het duurt dan maximaal tien weken.

Bent u het niet eens met het advies? In paragraaf 'Klachtenregeling en vertrouwenspersoon' vindt u informatie over wat u kunt doen.

Aanmelden

Op de website van Kentalis vindt u meer informatie over het aanmelden van uw kind voor [onderzoek](#).

[onderwijs](#) of [zorg](#). U kunt ook contact met ons opnemen. Wij helpen u graag verder.

T 0800 53 68 25 47 (0800 Kentalis)

E AanmeldingOnderwijs@kentalis.nl

/ www.kentalis.nl

Ambulante begeleiding

Heeft uw kind een ondersteuningsarrangement en gaat het naar een reguliere school in de buurt? Dan krijgt u te maken met een ambulante begeleider van Kentalis die uw kind op een reguliere school begeleidt. Dat kan zijn op de basisschool, een andere school voor (voortgezet) speciaal onderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo.

Ondersteuning op de reguliere school in de buurt

Samen met u, uw kind en de reguliere school kijken we wat nodig is om ervoor te zorgen dat uw kind op deze school het onderwijs kan volgen. We geven voorlichting, advies, ondersteuning en/of scholing, zodat de leraar zijn onderwijs beter kan afstemmen op uw kind.

Mediumsetting

Een mediumsetting is een onderwijsplek in het regulier onderwijs leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis of een gehoorbeperking op dezelfde school. Kentalis is op deze school regelmatig aanwezig, zodat we de leerlingen en de school meer kunnen ondersteunen dan op een school waar maar één leerling ondersteuning krijgt. Voor sommige leerlingen is dit een betere onderwijsplek dan 'de school om de hoek' omdat zij meer ondersteuning nodig hebben.

Kwaliteit van het onderwijs

Schoolplan

Elke school heeft een schoolplan. In een schoolplan staat welke acties een school de komende vier jaar gaat ondernemen om de onderwijskwaliteit te verbeteren.

Kerdoelen

Een kerndoel beschrijft wat een leerling minimaal moet kunnen en kennen. De overheid heeft de kerndoelen opgesteld. Alle Kentalis-scholen werken aan de kerndoelen voor (voortgezet) speciaal onderwijs.

Er zijn twee soorten kerndoelen. Sommige gaan over een bepaald leergebied, zoals Nederlands, Engels, rekenen of wiskunde, of natuur en techniek. Andere kerndoelen gaan over de brede ontwikkeling van leerlingen. Denk aan 'leren leren', de emotionele ontwikkeling van een kind of het omgaan met media en technologie.

Wilt u onze kerndoelen lezen? U vindt ze op onze website.

- Speciaal onderwijs: [Kerdoelen speciaal onderwijs](#) of [Kerdoelen meervoudig gehandicapten](#)
- Voortgezet speciaal onderwijs: Voor de leerlingen met bestemming vervolgonderwijs, gelden dezelfde kerndoelen als in het voortgezet onderwijs. Voor de leerlingen met bestemming arbeid of dagbesteding, gelden de kerndoelen van de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

Kwaliteitszorg

Voor Kentalis is het belangrijk om de kwaliteit van ons onderwijs te bewaken. Dit doen we door informatie te verzamelen en nieuwe doelen te stellen. We luisteren ook goed naar iedereen die bij het onderwijs betrokken is. Daarnaast bekijken we met elkaar of we nog op de goede weg zitten.

Hoe bewaken we de kwaliteit?

We geven een aantal voorbeelden:

- Elk jaar schrijven we een jaarplan. Dat doen we op basis van het schoolplan en de evaluatie van het vorige jaarplan.
- We werken 'opbrengstgericht'. Dit betekent dat we goed kijken wat ons onderwijs de leerlingen oplevert.
- Elk jaar meten en beoordelen we de onderwijsresultaten.
- We doen intern onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs.
- We meten of de leerlingen zich veilig voelen op school, de sociale veiligheid.
- We doen onderzoek naar de ervaringen van ouders en leerlingen.
- We doen onderzoek naar de tevredenheid van medewerkers.

Ambities

Al onze scholen doen hun best om een goede school te zijn. We willen ook bepaalde resultaten bereiken. Daarom hebben we opgeschreven welke doelen we willen halen. We noemen dit ambities. Hiermee laten we zien welke eisen we aan de kwaliteit van ons onderwijs stellen. De leeropbrengsten worden beschreven in het schooldeel van de schoolgids, hiermee wordt de borging van de ambities zichtbaar gemaakt.

Dit is een samenvatting van onze belangrijkste ambities:

- Minimaal 75% van de leerlingen verlaat de school op het gewenste niveau.
- Minimaal 75% van de leerlingen haalt het gewenste niveau voor sociale vaardigheden.
- Minimaal 75% van de leerlingen haalt het gewenste niveau op de vakgebieden.
- Meer dan 90% van de leerlingen voelt zich veilig.

Wilt u alle ambities voor de verschillende doelgroepen bekijken? U vindt ze [hier](#).

Algemene informatie

Leerplicht

In Nederland hebben we leerplicht. Dit is een wet waarin staat dat alle kinderen in Nederland naar school moeten. De leerplicht begint als uw kind 5 jaar wordt en eindigt in het schooljaar waarin uw kind 16 jaar wordt. Een schooljaar loopt van 1 augustus tot en met 31 juli. De wet geldt ook voor kinderen die tijdelijk in ons land verblijven.

Daarnaast is het bij Kentalis zo dat:

- dove kinderen vanaf 2,5 jaar (gedeeltelijk) naar school kunnen gaan;
- leerlingen van 16 tot 18 jaar op school kunnen blijven tot ze een diploma hebben gehaald, de zogenaamde startkwalificatie. Dit heet 'kwalificatieplicht';
- leerlingen met een communicatieve meervoudige beperking in het vso, mogen indien nodig in het vso blijven tot het einde van het schooljaar waarin zij 20 worden: zo kan een leerling de opleiding afmaken of biedt langer onderwijs de leerling betere kansen op de arbeidsmarkt. Per leerling wordt een zorgvuldige afweging gemaakt wat het beste bij zijn of haar ontwikkeling past.

Ouders en verzorgers moeten zich houden aan de Leerplichtwet. Ze zijn verplicht om hun kind in te schrijven op een school. De ouders zijn er verantwoordelijk voor dat hun kind ook naar school toe gaat.

Extra vrije dagen en verzuim

Leerlingen zijn vanaf de inschrijving verplicht om naar school te komen. Soms kan een kind extra vrij krijgen, bijvoorbeeld voor een bezoek aan een arts, een begrafenis, enzovoort. U kunt dit aanvragen bij de directie van de school. De directie bekijkt dan of het mag volgens de regels van de leerplichtwet. U leest verderop hoe u extra vrij kunt vragen. Bij vragen kunt u altijd terecht bij de school van uw kind.

Afwezig zonder toestemming

Wanneer uw kind afwezig is zonder toestemming, heet dat 'ongeoorloofd verzuim'. De school vraagt altijd bij de ouders naar de reden van het verzuim. Wanneer een leerling lang of vaak ongeoorloofd afwezig is, neemt de school contact op met de leerplichtambtenaar. Als het nodig is, onderneemt de leerplichtambtenaar actie.

Als school moeten we het verzuim melden in de volgende gevallen:

- Een leerling is in een periode van vier weken 16 uur les- of praktijktijd afwezig zonder toestemming. (Wanneer dit binnen een periode van vier weken opnieuw gebeurt, doen we weer een melding, ook als er al een actie loopt vanuit de school of de leerplichtambtenaar.)
- Een leerling heeft geen toestemming gekregen om onder schooltijd op vakantie te gaan, maar is toch afwezig in die periode.
- Een leerling is afwezig en de school kan geen contact met thuis krijgen.

Deze regels gelden bij ons ook voor leerlingen onder de vijf jaar.

Leerplichtambtenaar

De leerplichtambtenaar is altijd van de gemeente waarin uw kind woont en dus niet van de gemeente van de school. Wilt u contact opnemen met de leerplichtambtenaar? Doe dit dan bij de gemeente waar uw kind woont.

Op vakantie onder schooltijd

De schoolvakanties staan vast. In de Leerplichtwet staat dat u uw kind buiten de schoolvakanties niet mag meenemen op vakantie. Doet u dit wel, dan is dat strafbaar.

Maakt uw werk of dat van uw partner het echt onmogelijk om op vakantie te gaan in een schoolvakantie? Dan kunt u soms vrij krijgen buiten de schoolvakanties om. Dit kan maximaal één keer per schooljaar. U krijgt alleen toestemming als er 'onoverkomelijke bedrijfseconomische risico's' zijn.

Is iemand in het gezin tijdens de vakantie ziek geworden? En komt uw kind daarom later terug op school? Zorg dan voor een doktersverklaring uit het vakantieland. Hierop moet staan om welke ziekte het gaat, hoe lang die duurde en hoe ernstig het was.

Vrij bij 'gewichtige omstandigheden'

Soms zijn er situaties waarop ouders of leerlingen geen invloed hebben, zoals een huwelijk of overlijden. Dit noemen we 'gewichtige omstandigheden'. U kunt dan schriftelijk vrij vragen bij de leiding van de school. Doe dit zo snel mogelijk.

Voorbeelden van 'gewichtige omstandigheden':

- de verhuizing van het gezin;
- het huwelijk van een familielid;
- een ernstige ziekte van een familielid (het aantal vrije dagen wordt bepaald in overleg met de directeur of leerplichtambtenaar);
- het overlijden van een familielid;
- een 25-, 40- of 50-jarig ambtsjubileum of het 12,5-, 25-, 40-, 50- of 60-jarig huwelijksfeest van een familielid.

Deze situaties zijn geen 'gewichtige omstandigheden':

- familiebezoek in het buitenland;
- vakantie in een goedkope periode of een speciale aanbieding;
- vakantie onder schooltijd omdat het niet mogelijk was om op een andere dag te boeken;
- een uitnodiging van familie of vrienden om buiten de schoolvakantie op vakantie te gaan;
- eerder vertrek of later terugkomen door (verkeers)drukke;
- vrij vragen voor een kind omdat andere kinderen uit het gezin al of nog vrij zijn.

Hoe vraagt u vrij buiten de schoolvakanties?

- In de schoolgids van de school kunt u lezen hoe u vrij kunt aanvragen.
- Doe dit minimaal acht weken van tevoren. Doet u dit later? Dan moet u wel kunnen aangeven waarom het niet eerder kon.
- De leiding van de school bekijkt uw aanvraag en neemt een beslissing.

- U kunt maximaal tien schooldagen per schooljaar extra vakantie vragen. Meer dan tien schooldagen wordt nooit goedgekeurd.

De extra vakantie mag niet in de eerste twee weken van het schooljaar vallen.

Vraagt u meer dan tien dagen vrij vanwege 'gewichtige omstandigheden'? Dan stuurt de directeur van de school uw aanvraag door naar de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar overlegt met de directeur en neemt een beslissing. De leerplichtambtenaar informeert u hier zo snel mogelijk over.

Niet eens met het besluit?

Is uw aanvraag afgewezen en bent u het daar niet mee eens? Dan kunt u schriftelijk bezwaar maken bij de directeur. Vraag bij de administratie waaraan uw bezwaarschrift moet voldoen.

Onderwijs aan (langdurig) zieke leerlingen

Alle leerlingen hebben recht op onderwijs, ook als ze (langdurig) ziek zijn. Dat staat in de 'Wet ondersteuning onderwijs zieke kinderen'. Die wet geldt voor kinderen in het ziekenhuis, maar ook voor zieke kinderen thuis. De school is verantwoordelijk voor het onderwijs aan zieke kinderen. Als dat nodig is, komt er hulp van een 'consulent onderwijsondersteuning zieke kinderen'. Kijk voor meer informatie op [www.ziezon.nl/informatie voor ouders](http://www.ziezon.nl/informatie-voor-ouders).

Vrijstelling van onderwijsactiviteiten

Alle leerlingen zijn verplicht mee te doen aan schoolactiviteiten. Kan uw kind niet deelnemen? Bij de directeur kunt u schriftelijk om vrijstelling vragen. De directeur bepaalt welke vervangende activiteit wordt georganiseerd.

Wanneer behandeling of therapie onder schooltijd buiten de school plaatsvindt, dient u dit schriftelijk aan te vragen bij de directeur. De Commissie van Leerlingenzorg bepaalt of dit mogelijk is.

Schorsing & verwijdering

Een enkele keer is het nodig om een leerling te schorsen, dit betekent dat hij geen les krijgt in de (eigen) klas, bijvoorbeeld bij agressie of drugsgebruik. We doen dit alleen als het echt niet anders kan.

Schorsing

De directeur mag een leerling schorsen na overleg met de directeur onderwijs. Bij schorsing gelden de regels van de 'Wet op de expertisecentra'. Een korte schorsing duurt niet langer dan 5 schooldagen. Bij een schorsing langer dan een dag informeert de school altijd de onderwijsinspectie en leerplichtambtenaar. De ouders krijgen dezelfde dag schriftelijk bericht over de reden van de schorsing. Tijdens de schorsing zorgt de school zo nodig voor huiswerk en de bespreking hiervan met de leerling. Een schorsing duurt maximaal één week.

Verwijdering

Bij verwijdering schrijft de school een leerling definitief uit, het kind mag dan geen onderwijs meer volgen op deze school. In de 'Wet op de expertisecentra' staan de regels waaraan de school zich moet houden. De directeur onderwijs neemt de beslissing om een leerling te verwijderen; de directeur van de school mag dit

niet beslissen. De directeur onderwijs informeert de ouders schriftelijk over het voornemen om hun kind van school te verwijderen. De ouders mogen hun mening hierover geven. Ze kunnen de verwijdering laten toetsen door de [Geschillencommissie passend onderwijs](#).

Wilt u meer weten? Het protocol voor schorsing en verwijdering kan opgevraagd worden op school.

Lesuitval & opvang

Wanneer een medewerker ziek is, zorgt de school zo snel mogelijk voor vervanging. Als dat kan, kiezen we een vervanger uit het eigen team. In het uiterste geval verdelen we een groep leerlingen over andere groepen of klassen of sturen we een klas naar huis. Leerlingen krijgen dan passend werk mee waaraan ze zelfstandig kunnen werken.

Veiligheid

Veiligheid op school

Veiligheid op school staat altijd voorop. Elke school heeft een schoolveiligheidsplan. We hebben een speciale medewerker die oplet of iedereen zich houdt aan de afspraken over veiligheid, gezondheid en welzijn. Dat is de arbocoördinator of preventiemedewerker.

Op school zijn meerdere medewerkers opgeleid tot bedrijfshulpverlener. Zij zijn ook verantwoordelijk voor het ontruimingsplan. Een van hen heeft de taak van veiligheidscoördinator. De bedrijfshulpverleners krijgen elke twee jaar bijscholing.

Relaties, intimiteit en seksualiteit

Kentalis voert actief beleid rondom relaties en seksualiteit, veiligheid en preventie van seksueel misbruik.

Sociale veiligheid: pesten voorkomen

De leraren zorgen voor een veilige, prettige sfeer in de klas en op het schoolplein. Elke school maakt hier duidelijke afspraken over: de school- en klassenregels. Een van de regels is dat kinderen met respect met elkaar omgaan. Pesten accepteren we niet. We letten ook op digitaal pesten. We doen er alles aan om leerlingen 'mediawijs' te maken.

Mediawijsheid: veilig internetten

Internet geeft leerlingen veel mogelijkheden, ook voor de communicatie, bovendien is het leerzaam. Natuurlijk zijn er ook risico's. Denk aan digitaal pesten, seksuele intimidatie en het beschermen van de privacy. Daarom informeren we ouders regelmatig over het thema 'veilig internet'. We geven veel aandacht aan de digitale wereld van de leerlingen en aan hun digitale vaardigheden.

Aanpak tegen pesten

Alle scholen van Kentalis zorgen voor een veilige school waar leerlingen zich prettig voelen. Hoe de school pesten tegengaat, beschrijft de school in de eigen schoolgids.

Elke school heeft een medewerker die zich bezighoudt met de sfeer en de veiligheid. Dat is de coördinator

sociale veiligheid. Er is ook een vertrouwenspersoon op iedere school. Leerlingen kunnen met de vertrouwenspersoon praten als ze worden gepest of over het pesten willen praten. Ook ouders kunnen bij de vertrouwenspersoon terecht met vragen over pesten.

Minstens één keer per jaar vullen de leerlingen vanaf groep 7 een vragenlijst in over sociale veiligheid. Van leerlingen die dit niet kunnen wordt de veiligheid op een andere manier in kaart gebracht. We zijn als school wettelijk verplicht om dit te doen. Zo kunnen we zien of kinderen zich veilig voelen. Als het nodig is, onderneemt de school actie.

Meldcode

Huiselijk geweld en kindermishandeling

De meldcode 'Huiselijk geweld en kindermishandeling' is een stappenplan. Hierin staat wat een leraar moet doen bij huiselijk geweld of kindermishandeling, of als hij dit vermoedt. Bijvoorbeeld hoe de leraar de ouders kan vertellen dat hij zich zorgen maakt. Het doel is altijd om het gezin zo vroeg mogelijk te helpen. En hen uit te leggen waarom hulp zo belangrijk is.

Elke organisatie die werkt met ouders en kinderen moet de meldcode gebruiken als er zorgen zijn over het welzijn van een kind.

Verwijsindex

Soms heeft een kind, een jongere of een gezin extra hulp nodig. Er zijn dan vaak meerdere professionals die hen helpen, bijvoorbeeld uit het onderwijs, de gezondheidszorg en jeugdzorg. Het is belangrijk dat deze mensen elkaar goed kennen en samenwerken. Daarom moet elke gemeente in Nederland zich aansluiten bij de Verwijsindex. Dit is een digitaal systeem waarin professionals met elkaar in contact komen.

Hoe gaat dit in zijn werk?

- De professionals van de organisaties die meedoen staan in een landelijk systeem.
- Ze geven in het systeem aan wanneer de hulp begint.
- De professional koppelt zijn naam aan die van het kind en informeert de ouders hierover.
- Zijn er twee of meer professionals aan een kind gekoppeld, dan is er een 'match'.
- De professionals krijgen hiervan bericht. Ze vragen aan de ouders of ze contact met elkaar mogen opnemen.

Sponsoring

De scholen houden weleens sponsoracties. Vaak worden die georganiseerd door de leerlingen zelf. Dit is leuk en leerzaam. De opbrengst van zo'n actie is bestemd voor de school en de leerlingen. De school koopt er bijvoorbeeld buitenspeelmateriaal van. Dat geldt ook voor eventuele donaties of subsidies die de school krijgt. Daarnaast zijn er soms acties voor een goed doel.

We vinden het belangrijk dat sponsoring past bij de pedagogische en onderwijskundige doelstellingen van onze school.

Landelijke adressen en handige websites

www.kentalis.nl: veel informatie over Kentalis en onze zorg- en onderwijslocaties.

www.gebarencentrum.nl: informatie over gebaren, de gebarenbibliotheek, materialen over gebaren, cursussen en het gebarenwoordenboek.

www.fodok.nl: FODOK is de Nederlandse federatie voor ouders van dove en slechthorende kinderen. FODOK behartigt de belangen van kinderen en hun ouders, geeft informatie en biedt ouders de gelegenheid om elkaar te ontmoeten.

www.fossouders.nl: FOSS is de Nederlandse federatie van ouders van slechthorende kinderen en van kinderen met een taalontwikkelingsstoornis.

www.siméa.nl: Siméa betekent 'elkaar verstaan'. Siméa behartigt de belangen van organisaties en hun medewerkers in het onderwijs, de zorg en in de begeleiding en diagnostiek van kinderen met gehoorbeperking en taalontwikkelingsstoornissen.

www.onderwijsinspectie.nl: de onderwijsinspectie houdt toezicht op het onderwijs. Als u een vraag hebt, kunt u die stellen via: www.onderwijsinspectie.nl/contact.

www.balansdigitaal.nl: actuele informatie over passend onderwijs. Ouders kunnen er ervaringen uitwisselen.

Ouders en school

Ouderbetrokkenheid

We vinden het belangrijk dat u als ouder betrokken bent bij de school. Daarom delen we graag informatie met u over de school en over uw kind. We bespreken regelmatig wat uw kind thuis en op school leert – en op welke manier uw kind dat doet. Zo komen we er samen achter hoe we uw kind het best kunnen helpen.

We vinden het ook fijn als u meedoet met zaken die op school gebeuren.. Ouders helpen bijvoorbeeld bij het organiseren van activiteiten. Kentalis zoekt steeds naar nieuwe manieren om met ouders in gesprek te gaan. We vinden het ook belangrijk dat ouders contact met elkaar hebben. We willen daarnaast graag dat ouders meedenken en meepraten over beleidszaken. We werken gelijkwaardig samen met ouders.

Medezeggenschap

Alle scholen van Kentalis vallen onder dezelfde instelling. Daarom heeft Kentalis één medezeggenschapsraad, de landelijke MR. De MR praat mee over onderwerpen die belangrijk zijn voor heel Kentalis Onderwijs. Daarnaast heeft elke school en ambulante dienst van Kentalis zijn eigen medezeggenschapsraad, de locatie-medezeggenschapsraad (LMR). We leggen eerst uit hoe de landelijke MR van Kentalis werkt. Aan het eind van dit hoofdstuk leest u meer over de LMR.

De leden van de MR

De MR is samengesteld uit medewerkers en ouders. De MR heeft twaalf leden, verdeeld over twaalf zetels: zes voor de medewerkers en zes voor de ouders. De zetels voor medewerkers zijn verdeeld over leraren en andere medewerkers van Kentalis Onderwijs.

De zes zetels voor ouders zijn zo verdeeld:

- vier zetels voor ouders van leerlingen van Kentalis-scholen: één voor de doelgroep doof/slechthorend, één voor de doelgroep communicatief meervoudig beperkt of doofblind en twee voor de doelgroep taalontwikkelingsstoornis;
- twee zetels voor ouders van leerlingen met een ondersteuningsarrangement op een reguliere school..

De leden van de MR worden gekozen door de leden van de locatie-medezeggenschapsraden.

Wat doet een MR-lid?

Een MR-lid levert een positieve bijdrage aan Kentalis Onderwijs. Hij of zij is nauw betrokken bij de organisatie en kan meepraten over het beleid.

Wat doet de MR?

De MR denkt mee over het beleid en de plannen van Kentalis. De MR is een klankbord voor het bestuur: de MR luistert en geeft advies. Het bestuur is in gesprek met de MR, zij vraagt regelmatig om advies bij een ingewikkelde beslissing. Ook vraagt zij de MR om in te stemmen met een voorgenomen besluit. De MR-leden

praten daarnaast over de ontwikkelingen op de scholen en daarbuiten. Ze vergaderen zowel met elkaar als samen met het bestuur.

Wat zijn de rechten van de MR?

De rechten van een medezeggenschapsraad liggen wettelijk vast in de Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS). Zo heeft de MR bijvoorbeeld het recht om zijn instemming of advies te geven over een voorgenomen besluit. Soms is het bestuur verplicht om met de MR te overleggen..

De MR mag ook zelf met ideeën komen. De leden kunnen het bestuur bijvoorbeeld ongevraagd advies geven of zelf een voorstel doen. De MR en bestuurder stellen in overleg de agenda voor de vergadering op.

De MR van Kentalis heeft regels opgesteld waarin de rechten, plichten en afspraken staan. Deze regels zijn vastgelegd in het medezeggenschapsstatuut en reglement van MR Kentalis Onderwijs.

De lokatie-MR: LMR

Elke Kentalis-school en elke ambulante dienstverlening van Kentalis Onderwijs heeft een eigen deelraad van de MR. Dit noemen we een lokatie-medezeggenschapsraad, de LMR. In de LMR kunnen ouders en medewerkers meepraten over wat er in de school gebeurt. Bij ambulante diensten praten alleen medewerkers mee, omdat de ouders van een kind met ondersteuning in de MR kunnen gaan van de (reguliere) school van hun kind. In de landelijke MR zijn voor ouders met kinderen met ondersteuning wel twee plaatsen beschikbaar, zodat de ervaringen van deze ouders wel meegenomen worden op centraal niveau.

De LMR heeft, vanuit de WMS, vergelijkbare rechten en plichten als de landelijke MR. Deze rechten en plichten zijn afgeleid van de landelijke MR. Zij geven instemming en advies aan de directeur over onderwerpen die spelen op de school of ambulante dienst. Het gaat hierbij over onderwerpen zoals de schooltijden en de formatie van het team.

Het kan zijn dat een vraag of voorstel belangrijk is voor meerdere Kentalis-locaties. Dan neemt de landelijke MR die vraag over. De LMR en de MR kunnen dan samenwerken aan het onderwerp.

Meer informatie

Wilt u meer weten over de LMR? Kijk dan in de eigen schoolgids van de school van uw kind. Hierin staat ook hoe u de LMR kunt bereiken.

Hebt u vragen of wilt u meer informatie over de MR? Neem dan contact met ons op via MR@kentalis.nl

Vrijwillige ouderbijdrage

Elk schooljaar organiseren we leuke en leerzame activiteiten, op school en daarbuiten. Voor die activiteiten krijgen we geen geld van de overheid. Wij vragen van ouders geen structurele ouderbijdrage voor deze schoolactiviteiten die onderdeel vormen van het onderwijs, dit bekostigen de scholen zelf.

Voor schoolkampen en buitenlandreizen kunnen we wel een vrijwillige ouderbijdrage vragen. Deze activiteiten kunnen vaak alleen doorgaan als ouders bijdragen in de kosten. Natuurlijk mag uw kind altijd meegaan, ook als de bijdrage niet is betaald. Meer informatie vindt u in de eigen schoolgids van de school

van uw kind.

Gescheiden ouders

We houden u graag op de hoogte van de ontwikkeling en groei van uw kind. Als ouders gescheiden zijn, moet het voor de school duidelijk zijn hoe de communicatie met de ouders verloopt. Hier zijn wettelijke regels voor. De school volgt deze regels. Wilt u hier meer over weten? Vraag er dan naar bij de administratie van de school.

De school gaat ervan uit dat ouders die beiden het ouderlijk gezag hebben, elkaar informeren over hun zoon of dochter. De ouders zijn gezamenlijk welkom bij oudergesprekken. De scholen voeren in principe geen aparte gesprekken met ouders. In bijzondere situaties kan hiervan worden afgeweken. Dit gaat altijd in overleg met de directeur.

Klachtenregeling en vertrouwenspersonen

We horen het graag als u niet tevreden bent, want we willen uw probleem of klacht graag snel en samen oplossen. Bespreek uw probleem of klacht met uw contactpersoon bij Kentalis. Probeer het eerst samen op te lossen. Lukt dit niet? Dan zijn er verschillende mogelijkheden. Informatie hierover is te vinden op [de website](#).

Op deze website vindt u ook de gegevens van de klachtenfunctionaris en de verschillende vertrouwenspersonen.

Privacy

Kentalis is wettelijk verplicht om gegevens van ouders en kinderen op te slaan - te bewaren - en soms met de overheid te delen. Als u uw kind bij ons inschrijft, vragen we u toestemming om uw adres door te geven aan andere ouders op de school of aan (ouder)organisaties, zoals FOSS en FODOK.

Kentalis werkt volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Leerlingdossier

Van elke leerling is op school een digitaal dossier aanwezig. Dit dossier is alleen toegankelijk voor medewerkers die met de leerling werken, voor de directeur, voor de Commissie van Onderzoek, voor de betrokken kwaliteitsmedewerkers en voor de onderwijsinspectie. Gegevens van leerlingen geven we alleen door aan derden na schriftelijke toestemming van de ouders.

Als ouder hebt u het recht om het dossier van uw kind te bekijken. Hiervoor kunt u een afspraak maken met de directeur.

Digitale leermiddelen

Kentalis maakt naast de traditionele leermiddelen, zoals boeken, ook gebruik van digitale leermiddelen. Dit zijn lesmethodes en applicaties die ondersteunend zijn aan het onderwijs. Kentalis draagt er zorg voor dat de veiligheid van de hierbij verkregen informatie en de privacy van de leerlingen gewaarborgd is. Met de leveranciers die gegevens verwerken van de leerlingen, maken we strikte afspraken over de opslag, beveiliging en bewaartermijn. Deze

leermiddelen worden beschikbaar gemaakt op school via computers en/of laptops en/of iPads.

Een iPad van een groepsleerkracht heeft de mogelijkheid om de iPads van de gekoppelde klas te beheren. Onderdeel van dit beheer is de mogelijkheid voor de leerkracht om mee te kijken op de iPads van de leerlingen via de iPad van de leerkracht. Als deze functie gebruikt wordt, ziet de leerling daarvan een melding op het scherm.

Filmen en foto's nemen

Op school maken we regelmatig video-opnames en foto's. Deze beelden zijn voor intern gebruik. Als u uw kind inschrijft, vragen we u een formulier in te vullen om hier toestemming voor te geven. Soms gebruiken we ze ook als promotiemateriaal of voor de website van de school of van Kentalis, daar wordt apart toestemming voor gevraagd.

Ouders en leerlingen mogen geen foto's en filmpjes maken van andere leerlingen, ouders of medewerkers, tenzij ze hier toestemming voor hebben gekregen.

Veilig mailen

Kentalis gebruikt Zivver om vertrouwelijke informatie veilig te versturen. Met deze beveiliging garanderen we dat niemand anders dan u de inhoud van de e-mail kan lezen. U kunt privacygevoelige informatie naar ons toesturen door gebruik te maken van Zivver. Via deze [link](#) leest u hoe.

Schoolverzekering

Alle leerlingen van onze scholen zijn verzekerd tegen ongevallen:

- tijdens schooltijd;
- een uur voor en na schooltijd;
- tijdens de (rechtstreekse) reis (voor leerlingen die lang moeten reizen om naar school te komen);
- tijdens excursies en introductiedagen, inclusief de heen- en terugreis.

Het is wel belangrijk dat u zelf een WA-verzekering hebt. Kentalis heeft voor de scholen ook andere verzekeringen afgesloten: een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering, een doorlopende reisverzekering/evenementenverzekering en een uitgebreide brandverzekering.

Taxivervoer

Veel leerlingen maken gebruik van het leerlingenvervoer. Dit kunt u aanvragen bij de gemeente waar u woont. De gemeente beslist of uw kind recht heeft op leerlingenvervoer. Het vervoer kan in de ene gemeente uitgebreider zijn dan in de andere gemeente. Meer informatie hierover vindt u op de [website van de rijksoverheid](#).

Zelf aanvragen

U moet het vervoer elk jaar opnieuw aanvragen bij de gemeente waar u woont. Doe dit voor 1 juni. Kentalis heeft niets te zeggen over het vervoer. Het gaat om afspraken tussen de ouders, het vervoersbedrijf en de gemeente. Wij kunnen helaas niet helpen als er een probleem is.

Wanneer een kind in de directe omgeving van de school woont, moeten ouders zelf voor het vervoer zorgen.

Halen en brengen

Leerlingen kunnen een kwartier voordat de school begint worden afgezet bij de school. Er is dan opvang geregeld.

Als een leerling door iemand anders dan de ouder(s)/verzorger(s) of eigen chauffeur wordt opgehaald, geven wij de leerling pas mee als:

- dit van tevoren is gemeld of
- als de chauffeur zich kan identificeren.

Begrippen en afkorting

AC	audiologisch centrum
ASS	stoornissen in het autistisch spectrum
CMB	communicatief meervoudige beperking
CvL	Commissie voor Leerlingenzorg
CvO	Commissie van Onderzoek
DC	diagnostisch centrum
DLE	didactisch leeftijdsequivalent
ODOK	federatie van ouders van dove kinderen
FOSS	Nederlandse federatie van ouders van slechthorende kinderen en van kinderen met spraaktaalmoelijkheden
Hoormij	Stichting Hoormij is een federatie van NVVS, FOSS en SH-Jong
IB'er	intern begeleider
ICT	Informatieverwerking, Computers en Technologie
OP	ontwikkelingsperspectief
OPP	Ontwikkelingsperspectiefplan
KNO-arts	keel-, neus- en oorarts
MR	medezeggenschapsraad
NmG	Nederlands ondersteund met gebaren
NDSK	Nederlandse stichting voor het dove en slechthorende kind

NVVS Nederlandse Vereniging voor Slechthorenden
OCW Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

RDT Regionaal Diagnostisch Team

SO speciaal onderwijs

TB trajectbegeleider

TBT trajectbegeleidersteam

TOS taalontwikkelingsstoornis

(V)SO (voortgezet) speciaal onderwijs

Siméa Brancheorganisatie voor werknemers en werkgevers binnen het onderwijs aan en de zorg voor dove en slechthorende kinderen en kinderen met spraak- en taalmoelijkheden. Behartigt de belangen van haar leden op landelijk en regionaal niveau.

WEC Wet op de expertisecentra